

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Michał
Nazwisko: Kowalik
Miejsce urodzenia: Liszki
Data urodzenia: 27-09-1914
Imię ojca: Jan
Imię matki: Maria
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Sprawa Agencyjnego Rozpracowania krypt. "Blok" została rozpoczęta 01.10.1952 i dotyczyła osób związanych z pokazowym procesem Kurii Krakowskiej. Prowadzona przez Wydział III WUBP w Krakowie w koordynacji z Dep. III MBP. W rozpracowaniu użyto sieci agenturalnej, m.in. informatorów o pseudonimach "175-X" oraz "Bronka". Materiały zawierają również dokumentację dotyczącą śledztwa, w tym akt oskarżenia w sprawie Michała Kowalika i innych.	Akta o sygn. IPN Kr 010/7683 t. 1-5 (7788/II).	
Sprawa Agenturalnego Rozpracowania krypt. "Uderzeni" została założona w grudniu 1952 roku przez Wydz. III WUBP w Krakowie w celu rozpracowania członków grupy Jana Szpondera. Akcja nie przyniosła jednak spodziewanych dla UB rezultatów, w związku z czym sprawa została zamknięta 27.07.1954. Michał Kowalik był kontrolowany operacyjnie w ramach SAR "Uderzeni" równoległe do czynności śledczych, procesu sądowego tzw. Procesu Kurii Krakowskiej, a następnie osadzenia go w więzieniu.	Akta o sygn. IPN Kr 010/7683 t. 1 (7788/II).	
Akta śledcze WUBP we Wrocławiu przeciwko Michałowi Kowalikowi. Poszukiwany w związku z ukrywaniem się przed aresztowaniem. Poszukiwania zostały zakończone w związku z jego aresztowaniem 28.10.1952. Materiały złożono w Archiwum Wydz. II WUBP we Wrocławiu 14.06.1954 pod dawną sygn. 14540/I. Przejestrowano do nr 14540/III.	Akta o sygn. IPN Wr 039/4072 (14540/III).	

Akta kontrolno-śledcze dotyczące Michała Kowalika oraz innych oskarżonych w procesie Kurii Krakowskiej. Był to pokazowy proces 4 księży i 3 osób świeckich, oskarżonych bezpodstawnie o działalność szpiegowską na rzecz Stanów Zjednoczonych i stanowił element represji władz PRL wobec Kościoła. Celem procesu było przedstawienie Kościoła Katolickiego jako agentury Watykanu, a duchownych jako szpiegów państw imperialistycznych. Jednocześnie chodziło o skompromitowanie środowisk emigracyjnych. Michał Kowalik został aresztowany 28.10.1952. Akt oskarżenia sporządził 09.01.1953 oficer śledczy WUBP w Krakowie kpt. W. Zdrojewski. Kowalik został fałszywie oskarżony o bycie agentem wywiadu amerykańskiego i przekazywanie do ośrodka dyspozycyjnego w Monachium tajemnic państwowych i wojskowych oraz o przynależność do Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW) podczas okupacji.

Akta o sygn. IPN BU 0678/56 t. 1-9 (7785/III), IPN BU 01255/123 mikrofilm.

Tom 8 akt zawiera informacje uzyskane od agentury na oskarżonych w Procesie Kurii Krakowskiej, w tym na Michała Kowalika. zob. też:
<https://dzieje.pl/aktualnosci/wyrok-w-tzw-procesie-kurii-krakow>

Akta kontrolno-śledcze WUBP w Krakowie oraz MBP w Warszawie przeciwko Michałowi Kowalikowi oraz innym osobom oskarżonym w procesie Kurii Krakowskiej. Zostali oni fałszywie oskarżeni o szpiegostwo na rzecz Stanów Zjednoczonych. W domu Kowalika została przeprowadzona rewizja. Poddany brutalnemu śledztwu. Stosowano wielogodzinne przesłuchania, połączone z biciem. Te przesłuchania trwały 4 miesiące. Wyrokiem WSR w Krakowie z 27.01.1953 został skazany na karę śmierci. Materiały złożono 18.06.1953 w Archiwum Wydz. II WUBP w Krakowie pod dawną sygn. 12995/I. Akta przesygnowane 30.03.1972 w Archiwum Wydz. "C" KWMO w Krakowie do nr 3548/III.

Akta o sygn. IPN Kr 07/3331 t. 1-22 (3548/III).

Sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie przeciwko Michałowi Kowalikowi i innym. Rozprawa Główna odbyła się 21-26.01.1953 przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie, który orzekał w składzie: przewodniczący - ppłk Mieczysław Widaj, ławnicy - ppłk Roman Wałąg i mjr Bazyl Mielnik. Oskarżycielem, który wyjątkowo agresywnie i obelżywie wypowiadał się o oskarżonych był Naczelny Prokurator Wojskowy Stanisław Zarakowski. Przykładowy fragment jego przemówienia brzmiał: "Takie oto, szatańskie plany, usiłują realizować bezojczyźniani wyrodkowie na polecenie swych amerykańskich panów". Michał Kowalik został skazany 27.01.1953 na karę śmierci. Wyrok I instancji sądu został zamieniony 18.08.1953 na dożywocie. W dniu 11.03.1959 Najwyższy Sąd Wojskowy uchylił wyrok z 1953 roku, a sprawę skierował do ponownego rozpatrzenia przez Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego. Zwolniony warunkowo z więzienia w Strzelcach Opolskich 04.02.1961. W dniu 16.12.1963 Izba Wojskowa Sądu Najwyższego umorzyła postępowania karne wobec Kowalika na mocy amnestii z 1956 roku.

Akta o sygn. IPN Kr 110/4936 (Sr 34/53).

Księża Główna Więźniów Centralnego Więzienia Karnego we Wronkach. Michał Kowalik 25.11.1953 został przetransportowany z Więzienia w Krakowie do CWK we Wronkach. Przeniesiony 28.05.1956 do Więzienia w Sieradzu.

Akta o sygn. IPN Po 3/64.

Po warunkowym zwolnieniu z więzienia w 1961 roku był kontrolowany przez Referat ds Bezpieczeństwa KPMO w Żywcu w ramach Sprawy Operacyjnej Obserwacji nr 641/B. Została ona założona 29.09.1961. Przejestrowana 01.02.1963 do nr 3453/63. Pretekstem do jej założenia było nawiązanie kontaktów korespondencyjnych "z osobami powiązanymi z przeszłości z działalnością konspiracyjną i wywiadowczą", a w szczególności z Edwardem Chachlicą, rozpracowywanym w ramach SOO krypt. "Endek". Kontakty te nie miały charakteru politycznego, o czym informowali sami esbecy. Do rozpracowania Kowalika początkowo SB dysponowała tylko KO ps. "TT" i jako jeden z pierwszych celów planowała zwerbować kolejnych informatorów, jak również prowadzić perlustrację korespondencji. Cele swoje zrealizowała, jednak, wobec "nie stwierdzenia przejawów wrogiej działalności [Kowalika]", a także tego, że "nie istnieje obawa, aby w przyszłości podjął taką działalność", sprawa została złożona 05.12.1968 w Archiwum Wydz. "C" KWMO w Krakowie. Skomasowana 31.03.1972 do nr 3548/III.

Akta o sygn.: IPN Kr 07/3331 t. 17 (3548/III).

Materiały administracyjne Wydziału III WUBP w Krakowie, wykazy osób będących członkami podziemia niepodległościowego, organizacji młodzieżowych i partii politycznych z terenu województwa krakowskiego ujawnionych w 1947 roku po ogłoszeniu amnestii przed WUBP w Krakowie. W wykazach znajdują się m.in. informacje dot. Michała Kowalika - dowódcy drużyny NOW z obszaru krakowskiego. Ujawnił się przed komisją WUBP w Krakowie w dniach 10-15.04.1947.

Akta o sygn.: IPN Kr 056/38 t. 3 (61/k).

Michał Kowalik ps. „Kochan” występuje w materiałach Sprawy Obiektowej (SO) krypt. „Akademia”, jako ujawniony dowódca drużyny NOW obszar Kraków. W ramach SO "Akademia" w latach 1945-1969 rozpracowywano osoby związane z AK i innymi organizacjami niepodległościowymi na terenie woj. krakowskiego.

Akta o sygn. IPN Kr 075/18 (29/OB) t. 41, s. 250, 260,

Sprawozdania tygodniowe z pracy operacyjnej Wydziału II Służby Bezpieczeństwa KWMO w Krakowie. Michał Kowalik był kontrolowany operacyjnie w związku ze swoimi kontaktami po wyjściu z więzienia z innym skazanym w tzw. Procesie Kurii Krakowskiej - Edwardem Chachlicą, który był rozpracowywany w ramach Sprawy Operacyjnej Obserwacji krypt. "Endek".

Akta o sygn. IPN Kr 079/2 (61/K).

Charakterystyka nr 188 dot. organizacji o nazwie Narodowa Organizacja Wojskowa, która została reaktywowana po wojnie i działała na terenie powiatu krakowskiego od wiosny 1946 do lutego 1947 roku. Akta zawierają kwestionariusz Michała Kowalika ps. "Kochaś", "Wołodyjowski", który występuje jako łącznik NOW, sądzony w procesie Kurii Krakowskiej i skazany na karę śmierci.

Akta o sygn. IPN Kr 074/187 (188/X).